2020

Київський університет імені Бориса Грінченка

КИЇВСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

ГО «МАЙСТЕРНЯ АКАДЕМІЧНОГО РЕЛІГІЄЗНАВСТВА»

«КИЇВСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ-2020»

Матеріали Всеукраїнської наукової конференції
з міжнародною участю
19 травня 2020 року

Тези доповідей

м. Київ
2020

УДК 101.1(08)
Ф 56

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Історико-філософського факультету
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 9 від 16.04.2020)

Редакційна колегія:
Александрова О.С. *– доктор філософських наук, професор*
Додонов Р.О. *– доктор філософських наук, професор*
Горбань О.В. *– доктор філософських наук, професор*
Додонова В.І. *– доктор філософських наук, професор*
Ломачинська І.М. *– доктор філософських наук, професор*
Филипович Л.О. *– доктор філософських наук, професор*
Шепетяк О.М. *– доктор філософських наук, доцент*

Ф 56 **Київські філософські студії-2020** : Матеріали Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (м. Київ, 19 травня 2020 р.) : тези доповідей / за заг. ред. проф. Р.О. Додонова. – Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. – 573 с.

Збірник містить тези доповідей і виступів учасників Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю «Київські філософські студії», яка відбулася в Київському університеті імені Бориса Грінченка 19 травня 2020 року. У поданих матеріалах висвітлено широке коло актуальних проблем сучасної гуманітаристики, зокрема таких її галузей як: історія філософії, соціальна і політична філософія, філософія культури, етика, естетика, релігієзнавство, філософія освіти, політологія тощо. Збірник адресовано науковцям, викладачам вищої школи, аспірантам, докторантам, студентам, усім, хто цікавиться розвитком філософської думки. Матеріали подані в авторській редакції англійською та українською мовами. Відповідальність за грамотність, науковий і літературний зміст, достовірність фактів і посилань несуть автори тез.

© КУБГ, 2020

Зміст

СЕКЦІЯ 1.

Метафізика міста. Києвознавство

Ксенія Гуржи. МІСТО ЯК МІФОЛОГІЧНИЙ КОНСТРУКТОР 15

Інна Гурова. МІСТО ЯК ТЕКСТ КУЛЬТУРИ: КИЇВСЬКІ ВИМІРИ 20

Роман Додонов. УСИПАЛЬНИЦЯ КИЇВСЬКИХ КНЯЗІВ У ДЕСЯТИННІЙ ЦЕРКВІ ТА ПИТАННЯ ПРО ДАТУВАННЯ ХРЕЩЕННЯ РУСІ 24

Олег Дрегало. ТУРСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ КИЄВА В КОНТЕКСТІ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ 28

Станіслав Іващенко. ОБРАЗ СОФІЇ КИЇВСЬКОЙ: НА ПЕРЕТИНІ ЯЗИЧНИЦТВА І ХРИСТИЯНСТВА 32

Наталія Ковальчук, Martin Hetenyi (Словакія). КИЇВ В БІБЛІЙНОМУ ВИМІРІ 35

Марина Колінько. ЛЮДИНОВИМІРНА ТОПОЛОГІЯ МІСЬКОГО ПРОСТОРУ 37

Марія Малецька. PECULIARITIES OF TOPOS OF THE CITY IN VIDEOGAMES 40

Наталія Мозгова. З ФІЛОСОФСЬКОГО ЖИТТЯ КИЄВА XIX СТОЛІТТЯ 45

Леонід Панасюк, Яна Омельченко. НОВІТНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ СУЧАСНОГО МІСТА 48

Дмитро Скопіч. СУЧАСНІ ДИСКУСІЇ ПРО ЗАСНУВАННЯ СОФІЇ КИЇВСЬКОЇ 52

СЕКЦІЯ 2.

Історико-філософська класика: рецепції та інтерпретації

Ірина Березінець. ПРИНЦИПИ КОНФУЦІАНСТВА У СУЧАСНОМУ КИТАЇ 55

Ніна Бородійчук. ВПЛИВ ІДЕЙ КАРЛА МАРКСА НА ПОГЛЯДИ ЕРІХА ФРОММА 56

Віталій Брижнік. ДІЯЛЕКТИКА ІСТОРИЧНОГО ЧАСУ ТА ЕСТЕТИЧНОГО ДОСВІДУ ЛЮДИНИ У ЗБІРЦІ РОБІТ ГАНСА УЛЬРИХА ҐУМБРЕХТА «РОЗЛАДНАНИЙ ЧАС» 60

Юлія Поліщук, Євгенія Більченко. ПАСТКА ПІДТЕКСТУ: ПОДВІЙНЕ КОДУВАННЯ ДИНАМІКИ І СТАТИКИ В ІНФОРМАЦІЙНОМУ СВІТІ 222

Микола Тур. ІСТОРІОСОФСЬКІ ПОШУКИ З ПОЗИЦІЙ МЕТАПАТТЕРНІВ ІСТОРІЇ 226

Анастасия Часовських ФІЛОСОФІЯ МОВИ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ФЕМІНІТИВІВ 228

Вікторія Шеховцова. ВПЛИВ АРХЕТИПУ «БІДНОСТІ» НА ЕКОНОМІЧНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ 230

Ярослав Штомпель. ДО ПИТАННЯ ПРО ФІНАЛІЗМ ІСТОРІЇ 233

СЕКЦІЯ 4.

Актуальні проблеми етики, естетики та філософії культури

Дар'я Аксьонова, Юлія Матвієнко, Ольга Пархоменко, Марія Козоріз. ЖИТТЯ ЯК ДЖЕРЕЛО ЩАСТЯ 235

Валерія Александренко. МУЗИКА ЯК СПОСІБ ОСЯГНЕННЯ І ФОРМА ВИРАЖЕННЯ СЕНСУ БУТТЯ 240

Валерія Антонова. МІФОЛОГЕМА ДОЛІ В СВІТОГЛЯДІ СТАРОДАВНІХ СКАНДИНАВІВ 242

Катерина Балюра. ФІЛОСОФІЯ МУЗИКИ – СПОСІБ САМОВИРАЖЕННЯ: ГЕНЕЗА, СИЛОВІ НАГОЛОСИ ТА РОЛЬОВІ АКЦЕНТИ 245

Андрій Бевза, Тетяна Козинцева. СУТНІСТЬ МУЗИКИ ЧЕРЕЗ ВІДНОШЕННЯ ДО ТРАНСЦЕНДЕНТНОГО 249

Євгенія Більченко. «СМЕРТЬ БАТЬКА» ЯК ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КОНЦЕПТ: ПСИХОАНАЛІТИЧНИЙ ВИМІР МЕДІА-ПАНІКИ 251

Вероніка Борець. ТВОРЧІЙ ДОРОБОК ФРАНСІСКО ГОЙЇ В КОНТЕКСТІ РОМАНТИЧНОГО СТИЛЯ В ЖИВОПИСІ 254

Наталія Буряк-Стефанова. НЕОКАЛЬВІНІСТИЧНІ ПОГЛЯДИ ФРАНЦА КАФКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ТВОРЧІСТЬ 257

Наталія Вагіна. ХТО ТИ, ЛЮДИНА? 259

Анастасія Ваксютенко. КУЛЬТУРА І ТЕХНОЛОГІЇ: ПОЄДНАННЯ ЧИ КОНФЛІКТ? 261

Олена Витівська. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ФІЛОЛОГІЧНОЇ ТА ФІЛОСОФСЬКОЇ ГЕРМЕНЕВТИКИ У ТВОРЧОСТІ ОЛЕКСАНДРА БЛОКА 264

Вікторія Войтюк. ПОЛІВИМІРНІСТЬ ФЕНОМЕНУ ЩАСТЯ 266

Віта Воробей. ЦІННІСТЬ ЕТИКИ В ПРОСТОРІ ФІЛОСОФСЬКОЇ КУЛЬТУРИ 270

Євген Ворожейкін. ВІДНОВЛЕННЯ ЧУТТЄВОСТІ: АНАЛОГОВА ФОТОГРАФІЯ В «INSTAGRAM» 272

Ельдар Гініятов. ТВОРЧІСТЬ ВИДАТНОГО УКРАЇНСЬКОГО МИТЦЯ А. КУЇНДЖІ 275

Анна Довгайчук. ДВІ РОЛІ ЛЮДИНИ У «СПЕКТАКЛІ КУЛЬТУРИ» 278

Катерина Єсіпова. СЕНС ТА БЕЗСУТТЄВІСТЬ ЛЮДСЬКОГО ЖИТТЯ 280

Тетяна Жабенець. ЛЮБОВ ЯК КАТЕГОРІЯ ЕТИКИ 282

Катерина Зайченко. ЩО ГІРШЕ – ПОРАЗКА ЧИ ВІДСУТНІСТЬ СПРОБИ? 285

Карина Зарічна. ФІЛОСОФІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ТАНЦЮ 286

Катерина Звєрєва, Марія Гриценко. ФІЛОСОФІЯ АНТРОПОНІМІКИ: ЕТИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ КОНТЕКСТ ОСМИСЛЕННЯ 289

Ольга Колесніченко. ПРОБЛЕМА СЕНСУ ЖИТТЯ В ІСТОРІЇ ЛЮДСЬКОЇ КУЛЬТУРИ 292

Людмила Лещенко. ПРО СЕНС ЖИТТЯ 296

Олена Лобанчук. ЦІННІСНА ПОЛІКОНТЕНТНІСТЬ ІНТЕГРУВАННЯ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВОГО УКРАЇНСЬКОГО «ІДЕАЛЬНОГО» З ІРРАЦІОНАЛІСТИЧНИМ ЄВРОПЕЙСЬКИМ «РЕАЛЬНИМ» 297

Світлана Ляховська. ПРОБЛЕМАТИКА ДОБРА В КУЛЬТУРІ ЛЮДСЬКОГО БУТТЯ 300

Людмила Облова. ГОЛОСОВКЕР ПРО РОЗРІЗНЕННЯ КУЛЬТУРИ І ЦИВІЛІЗАЦІЇ 302

Лариса Осадча. КУЛЬТУРА: ПОНЯТІЙНА ГЕНЕАЛОГІЯ КОНТЕКСТІВ 303

Тетяна Пономарьова. МЕНТАЛЬНІ ОСНОВИ ТІЛЕСНОСТІ ТА ЦІННІСНЕ ОСМИСЛЕННЯ МИСТЕЦТВА ТАНЦЮ 307

Наталія Пусь, Марина Ісакова, Аліна Чернюк. ФЕНОМЕН РУХУ ЯК ВТІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЯ ТАНЦЮ І ЖИТТЯ 311

Оксана Рожнятовська, Олександра Купріна. ДОБРО І ЗЛО В НАШОМУ ЖИТТІ 313

Наталія Савранська. ДО ПИТАННЯ ФІЛОСОФСЬКОГО ОСМИСЛЕННЯ СВОБОДИ ВОЛІ 316

Ірина Семерня. «ХТО Я В ЦЬОМУ ЖИТТІ?» – РИТОРИЧНЕ ПИТАННЯ ЧИ ФІЛОСОФСЬКИЙ САМОПОШУК 318

Анастасія Серьогова. ФЕНОМЕН ІМЕНІ І ДОЛЯ ЛЮДИНИ: ДУАЛІЗМ ВЗАЄМОДЕТЕРМІНОВАНОСТІ 320

Арсеній Сиротченко. ТВОРЧІСТЬ ЕЛЬ ГРЕКО 322

Ніна Слєсарєва. АГРЕСИВНІСТЬ ТА ДЕСТРУКТИВНІСТЬ В ЛЮДСЬКІЙ ПРИРОДІ 325

Ангеліна Смиченко. АКСІОЛОГІЯ ТРІАДИ “ЕТИКА-ОСВІТА-ІМ’Я” 327

Марина Тонковид. ФІЛОСОФСЬКІ ЦІННОСТІ ТА СЕМАНТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ 329

Вікторія Турченко. ЕТИЧНІ КАТЕГОРІЇ «ДОБРО» І «ЗЛО» ТА ПРОБЛЕМА ВИБОРУ 332

Наталія Халамейда. МИСТЕЦТВО В СТРУКТУРІ КУЛЬТУРОЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ 335

Svitlana Khrypko, Ganna Iatsenko. POLYCEMANTIC OF NAMES AND SURNAMES IN UKRAINIAN CULTURE OF NAME-GIVING 337

Дар’я Чембержі. ІНСТАЛЯЦІЯ – КЛЮЧОВИЙ ФАКТОР РОЗВИТКУ РІЗНИХ СФЕР КУЛЬТУРИ 342

Едвіна Шегда. ПРО ЩАСТЯ 344

Вікторія Шелест. АНТИНАТАЛІЗМ: ПРОБЛЕМА ВІДМОВИ ВІД ІСНУВАННЯ 346

Яна Широкопояс. КУЛЬТУРНІ ПРАКТИКИ ПОПУЛЯРНОЇ КУЛЬТУРИ: МОДА 348

Тетяна Шульга. МОРАЛЬНІ ВИМІРИ ДОВІРИ: ВІД ОСОБИСТІСНОГО ДО СУСПІЛЬНОГО 350

сумку, і виставити з нею образ на своїй сторінці у соцмережі. Або ж флешмоб, який запустила дизайнерка Катя Сільченко. У своєму інстаграмі дівчина показала, що для того, щоб одягатися модно, не потрібно витрачати купу грошей. Катя підхопила тренд на велосипедки, що тільки починав зароджуватися, і у своєму інстаграмі продемонструвала, як із звичайних скіні джинсів зробити трендові велосипедки. Сотні дівчат обрізали свої джинси і викладали це в мережу. У час інформативного суспільства та відкритого інтернету легше обмінюватися досвідом, адже кожен може стати зіркою інтернету, блогером, чи ведучим власного каналу на ютубі. Саме інтернет і можливість завдяки ньому кожній людині продукувати свій контент і обмінюватися ним заклав початки такого феномену, як «популярна культура».

Аналіз досліджень сучасної популярної культури дозволяє говорити про розмивання меж між виробництвом і споживанням, грою і роботою, вільним часом і працею, творчістю і рутиною повсякденності.

Література

1. Гурова І.В. Кулінарні практики в контексті дослідження популярної культури: український досвід. *Філософія подієвої культури: теорія і практика*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 26-27 березня 2020 р.) Київ: КНУКіМ, 2020: 50-52.

2. Мєднікова Г.С. Концепт «культурні практики» та його роль у трансформації сучасної культури. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія: [зб. наукових праць]. 2017. Вип. 37(50). http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/18161/1/Mednikova.pdf

Тетяна Шульга
старший викладач кафедри етики та естетики
факультету менеджменту освіти та науки
НПУ імені М. П. Драгоманова

МОРАЛЬНІ ВИМІРИ ДОВІРИ: ВІД ОСОБИСТІСНОГО ДО СУСПІЛЬНОГО

Довіра є невід’ємною і важливою складовою існування людини та суспільства в цілому. Наявність довіри або недовіра суттєво впливає на якість формування взаємовідносин між різними суб’єктами в багатьох сферах сучасного світу. Питання «довіряти чи не довіряти?» постає у неформальній (особистісні стосунки) та неформальній (офіційній).

Метою статті є розгляд ролі та особливостей міжособистісної довіри у формуванні довіри соціальної.

Феномен «довіра» є предметом міждисциплінарних досліджень на перетині філософії (В. Андрущенко, М. Бердяєв, Дж. Локк, І. Кант, Е. Дюркгейм, В. Додонова, В. Терпан), психології (А. Купрейченко, З. Ратайчик, Н. Соболєва, Т. Скрипкіна та ін.), соціології (Е. Гідденс, Дж. Коулман, Ф. Тьоніс, А. Селігман, Ф .Фукуяма, П. Штомпка та ін.), економіки (Р. Гоч, В. Лагутін, А. Сміт, Р. Б. Шо та ін.), політології (М. Братковський, Д. Данкін, А. Міщенко, О. Радченко та ін.) та інших науках. Ми розглядаємо міжособистісну довіру як філософсько-етичну категорію, яка характеризує морально-практичні взаємини партнерів по спілкуванню (довірливе спілкування), які базуються на допустимості та/або вірі, що поведінка кожного з партнерів ґрунтується на загальнолюдських моральних принципах чесності, порядності, щирості. Водночас довіра може виступати принципом, який є надійним фундаментом особистісних стосунків: приятелювання, товаришування, дружби, любові та кохання. Відмітимо, визначальним фактором, який уможливлює та допускає саму думку про ймовірність стосунків, є атитюд самої особи щодо довіри в контексті як соціальної, так і психологічної безпеки. Так, приятелювання вимагає симпатії та мінімального, комфортного та взаємодопустимого рівня довіри, товаришування та дружба базуються на щирості та повазі, любов передбачає відданість та відвертість. Довірливий характер стосунків виключає прояви таких людських вад, як брехливість, підозріліть, зрадливість, ненадійність, підлість та підступність, схильність до шахрайства, безпринципність. Довіра убезпечує простір особистісних стосунків, поглиблює їх, знімає напругу. Слід відмітити той факт, що словосполучення «довірливі стосунки» має здебільшого позитивну конотацію, а «довірлива людина» – негативно забарвлену. Вочевидь, людина розуміє та прагне до безпечної та конструктивної взаємодії, але все ж таки боїться бути ошуканої: «Довіряй, але перевіряй!» – звучить компроміс між довірою та безпекою.

З точки зору комунікативної філософії категорія довіра може бути виявлена за допомогою лінгвістичного аналізу її побутування. Візьмемо приклад з англійської мови, як мови сучасного наукового середовища. Маємо три варіації вживання терміну «довіра»: Faith – віра в щось або когось, довіра як абсолютна впевненість, глибока релігійна віра, релігія. Belief – віра в щось або когось, в т.ч. релігійна – відчуття, що вони є реальними, довіра або впевненість в чомусь або в комусь, переконання чи прийняття певних речей. Trust – довіра до когось або чогось, віра або бажання вірити в чесність та добро, в можливість покластися на доброзичливість, здібності, авторитет тощо когось або чогось; розумове прийняття чогось, переконань у правді, актуальності, надійності чогось; міцна віра в щось; угода або договір, за яким група осіб або організація, яка розпоряджається грошима, власністю, які їм не належать, використовують їх для їхнього блага (до прикладу, трастовий фонд) [2].

Для ілюстрації типів довіри та їх взаємозв'язків можна навести байку про будівництво Единбурзького моста [1]. Колись в англійському місті Единбург був збудований міст та люди не схотіли ним користуватися. По-перше, їх відлякували нові на той час технології, по-друге, побудував його француз, по-третє, звісно, що це бісівський винахід, і насамкінець, просто моторошно, що він може під вами обвалитися. Місцева влада, яка вклала немалі кошти у будівництво нового мосту, переконала одного з шанованих городян разом з усією своєю родиною першим проїхати по мосту, щоб показати приклад. Так трапилося, що цей городянин в ніч перед експериментом, помер від інфаркту. Городяни остаточно переконалися в тому, що користуватися мостом неможна і, швидше за все, він проклятий. Місцевому священику це набридло, і він звернувся до пастви зі словами, що це не міст, а ґанок церкви. Той, хто замість того, щоб прийти на службу за кілька хвилин, вважає за краще витрачати цілий час, щоб піти в обхід, насправді не ревний християнин. Вибору не залишилося, і люди почали користуватися мостом. Аналізуючи наведену ілюстрацію, можна виділити наступні типи довіри: *міжособистісну*, яка існувала поміж городян (ніхто з городян не наважився піти через міст), шанобливе ставлення до шанованого городянина та священика, яких значна частина населення міста точно знала особисто; *інституціональну* довіру, що виражена у відношенні до інститутів влади та церкви; *узагальнений* тип довіри – прояв недовіри до архітектора, як представника французької національності, та довіра до священика, як представника церкви. У байці можна побачити один з механізмів налагодження довіри між владою та городянами, опосередкований спробою міської влади заручитися підтримкою шанованого городянина. Бачимо прояв історично сформованої недовіри городян-англійців до представника іншої етнічної групи – француз-архітектор. Відмітимо ще й доволі актуальний по сьогодні прояв недовіри до технічного прогресу – новозбудований технологічний міст, як «бісівський винахід», що підтверджувала і раптова смерть шанованого городянина.

Байка розкриває поняття соціальної довіри як складної системи між трьома типами довіри: міжособистісної, інституціональної та узагальненої. Соціальна довіра – впевненість у надійності соціальних інститутів (економічних, політичних, освітніх, суспільних, релігійних тощо), що ґрунтується на уявленні або знанні про них і пов'язана зі здатністю передбачати, прогнозувати чи впливати на дії цього об'єкта, контролювати його діяльність [4].

Характер взаємозв'язків між інституціональною довірою та міжособистісною довірою може бути різним у різних країнах. Так, у Китаї існує пряма кореляція міжособистісної довіри та інституціональної: чим вищім є рівень довіри серед людей, тим вищим він буде і до політичних інститутів. Яскравим проявом таких взаємин держави та громадян стала «Програма створення системи соціальної довіри (кредиту) 2014-2020», в якій

зазначено «ми хочемо, щоб ті, хто має довіру, ходили всюди під небом, а ті, хто її втратив, не змогли ступити жодного кроку» [6]. Міжнародні ЗМІ охрестили дію цієї програми «цифровою диктатурою» [6]. В Україні зворотна кореляція: українське суспільство характеризується найбільшою довірою до звичайних людей, які живуть поряд, і високою недовірою до державного апарату (чиновників), про що йдеться у прес-релізі Київського міжнародного інституту соціології [3].

Важливість міжособистісної довіри не можливо переоцінити в контексті соціального капіталу. За Ф. Фукуямою «довіра – це очікування, яке виникає у членів спільноти, що інші його члени будуть поводити себе більш-менш передбачувано, чесно і з увагою до потреб оточуючих, відповідно до деяких загальних норм. Деякі з цих норм відносяться до сфери «фундаментальних цінностей» (наприклад, до розуміння Бога або справедливості), проте в їх число входять і такі цілком світські речі, як професійні стандарти і корпоративні кодекси поведінки. Так, довіряючи лікарю і сподіваючись, що він не заподіє нам навмисної шкоди, ми розраховуємо на його вірність клятві Гіппократа і встановленим правилам медичної етики. Соціальний капітал – це певний потенціал суспільства або його частини, який виникає як результат наявності довіри між його членами. Він може бути втілений і в найменшому базовому соціальному колективі – сім'ї, і в найбільш великому колективі з можливих – нації, і у всіх колективах, які існують в проміжку між ними. Соціальний капітал відрізняється від інших форм людського капіталу тим, що зазвичай він створюється і передається за допомогою культурних механізмів – таких, як релігія, традиція, звичай» [5, 22].

Як бачимо, значення та роль міжособистісної довіри в суспільних процесах важко переоцінити: вона виступає одним з базових принципів сталих взаємовідносин на різних рівнях організації суспільства.

Література

1. Вахштейн В. Социология доверия. https://postnauka.ru/video/92489

2. Остапчук Я. В. Вербальна реалізація концепту Faith/Belief/Trust у сучасній англійській мові. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія: Філологічні науки. Мовознавство. Луцьк, 2012. № 23: 103-106.

3. Паніотто В. І. Довіра соціальним інститутам, грудень 2018 р. Прес-реліз https://cutt.ly/Eyk0Yvy

4. Урсуленко К. В. Довіра соціальна http://esu.com.ua/search_articles.php?id=20476http://esu.com.ua/search_articles.php?id=20476

5 .Фукуяма Ф. Доверие: социальные добродетели и путь к процветанию. М.: ООО «Изд-во АСТ», 2004. 730 с.

6. China's digital dictatorship. Worrying experiments with a new form of social control. *The Economist*, Dec 17th 2016. World Wide Web: https://www.economist.com/leaders/2016/12/17/chinas-digital-dictatorship

Олена Щокіна
кандидат культурології, доцент кафедри культурології, мистецтвознавства та філософії культури
ГФ Одеський національний політехнічний університет

ОСМИСЛЕННЯ ТІЛЕСНОСТІ І КОНЦЕПЦІЯ «РОЗШИРЕННОГО ТІЛА» В СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ МИСТЕЦТВІ

Тема тілесності в ХХ столітті привертає увагу науковців різноманітних галузей знань – соціології, психології, культурології, філософії, мистецтвознавства та ін. У їх зіткненні об'єктивно сформувались два відносно нових аспекти щодо поняття тілесності – соціально-культурний контекст, в якому формується уявність про власне тіло, і стратегії вибудовування образу тіла, як форми ідентичності.

Теперішнім часом тілесність людини виступає як соціокультурний феномен, який моделюється в зв'язку з розвитком нових технологій, медіа та наукових стратегій. Нові технології, котрі так стрімко розвиваються, використовуються для бодімодифікації, що передбачає можливість зміни форми, оболонки і структури тіла людини (хірургія, у тому числі пластична, генетика та ін.). Так сучасний англійський філософ і футуролог Макс Мор розглядав бодімодифікації як певного роду свободу нових можливостей людини [8]. Швейцарський дослідник трансгуманізму, письменник і цифровий художник Анрес Сандберг розглядав соціальні та етичні проблеми людини, що виникають при впровадженні нових технологій. У бодімодифікаціях він вбачав нову можливість і право людини на вибір [9]. Поняття «розширенного тіла» – «extended body» формується на базі можливостей біомодифікації, актуалізується, отримує глибоке осмислення і розвиток у сучасному мистецтві. Як один із прикладів можна привести виставку «The extended body - mixing cultures», де, за словами організаторів, здійснювався «заклик до художників: розширене тіло-Лондон 2020» [10].

Кордони тіла людини і тіла мистецтва, що обмежуються рамками культури і одночасно нею розгортаються, стають важливим лейтмотивом художніх образів і в сучасному українському мистецтві. Ця проблематика виразно відображена і трактується, починаючи зі знаменитої «нової хвилі українського необароко» та закінчуючи численними акціями провідних центрів сучасного мистецтва України: Києва, Одеси, Харкова, Дніпра. Дослідниками тілесності в українському мистецтві є філософи, культурологи, мистецтвознавці, а також куратори і самі художники. Серед них слід

Наукове видання

КИЇВСЬКІ ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ-2020

Матеріали
Всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю
(м. Київ, 19 травня 2020 р.)

Головний редактор:
Роман Олександрович Додонов,
д-р філос. н, проф.

Підписано до друку 15.05.20
Папір офсетний
Друк офсетний
Умов. друк. арк.

Формат 84х60/16
Гарнітура Times New Roman.
Наклад 300 прим
Обл.-вид. арк.

Віддруковано з оригіналів замовника.
ФОП Корзун Д.Ю.

Видавець та виготовлювач ТОВ «Нілан-ЛТД»